

Grzegorz LEWANDOWSKI* (UPH w Siedlcach, Polska)

Rekonstrukcja historyczna jako zjawisko kulturowe (Historical reconstruction as a cultural phenomenon)

Abstract: *Historical reconstruction is one of the contemporary traditions and customs which in its essence is inextricably linked with tradition and the past. Nowadays, such historical reenactments and similar activities are aimed at popularizing and trying to preserve the history and national heritage. The aim of this study is to study the relationships between these phenomena in a comprehensive manner and to define the role of the "reconstructor" in the social view as a new and valuable cultural phenomenon.*

Key words: historical reconstruction, education, hobby, culture, society

Streszczenie: *Rekonstrukcja historyczna jest jednym z współczesnych zwyczajów, który w swej istocie nierozdzielnie powiązany jest z tradycją i przeszłością. W dzisiejszych czasach takie odtwórstwo historyczne i podobne działania mają na celu popularyzację i próby zachowania historii i dziedzictwa narodowego. Celem niniejszej pracy jest badanie powiązań między tymi zjawiskami w sposób kompleksowy i określenie roli „rekonstruktora” w społecznym poglądzie jako nowej wartości zjawiska kulturowego.*

Słowa kluczowe: rekonstrukcja historyczna, edukacja, hobby, kultura, społeczeństwo

Rekonstrukcja historyczna to termin, który pojawił się już w latach 90 XX w., kiedy ruch kulturowy związany z działalnością tego typu samodzielnie się rozwijał. Przedstawiał on proste tłumaczenie ang. słowa *reenactment*, wywodzącego się od niejednoznacznego słowa *enact*, które w języku polskim znaczy m.in. tyle co odgrywanie, wystawianie. Podobnie jak z samą ideą odtwórstwa historycznego czy rekonstrukcji historycznej, nie sposób ustalić autora tego polskiego określenia. W niniejszym opracowaniu będziemy posługiwać się wymiennie terminami „rekonstrukcja historyczna” i „odtwórstwo historyczne”. Spróbujemy opisać to środowisko oraz związane z nim formy aktywności, działań, wydarzeń odtwórczych. Rekonstrukcja historyczna w Polsce jest zjawiskiem zyskującym z roku na rok coraz większą popularność. Grupy odtwórstwa historycznego przygotowują jedne z największych wydarzeń odtwarzających sceny z dziejów Polski i nie tylko. Stanowią ruch społeczny, który bierze wymierny udział w uświadamianiu rodaków o naszej historii i tworzy narodową tożsamość. Re-

---

* grzegorzlewandowski.gl@wp.pl; Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

konstrukcja historyczna jest pewną formą działalności ludzi, którzy angażują się aktywnie, to jest starają się odtwarzać różne dzieje i obrazy z przeszłości, oraz tych, których uczestnictwo w takich działaniach ogranicza się jedynie do obserwowania tego, co przedstawiają ci pierwsi. Działania takie niewątpliwie mają wymiar pozytywny. Aktywność taka służy popularyzowaniu edukacji historycznej w atrakcyjnej formie, tworząc wyraz charakterystycznego szacunku dla zdarzeń z przeszłości i dokonań przodków, propagując miejsca z nimi związane. Dodatkowo jest formą pozytywnego i aktywnego spędzania wolnego czasu, służąc integracji społecznej osób w nich uczestniczących.

Niektóre z takich działań mogą budzić zastrzeżenia, co do ścisłości odtworzeniowej w przyrównaniu do szczegółów wydarzeń i rekwizytów z przeszłości, jak również odnośnie tego, czy każdy z dziejów historycznych nadaje się do rekonstrukcji, w szczególności poprzez niepotrzebne przywoływanie dramatycznych wspomnień tych, którzy byli uczestnikami odtwarzanych wydarzeń. Pomimo tego, takie okoliczności nie wpływają jednak na zasadność rekonstrukcji historycznych.

W obecnych czasach szybkie tempo prowadzonego życia i łatwy dostęp do wysoko rozwiniętej technologii w łatwy sposób dostosowuje i koncentruje się jedynie na teraźniejszości i przyszłości, wypychając na dalszy plan nasze bogate zaplecze historyczne, z którego się wywodzimy. Coraz częściej dotarcie do szerszego grona odbiorców, zwłaszcza osób młodych, i zainteresowanie ich przeszłością, jest utrudnione przez bardzo atrakcyjne aktywności, którym poświęcają swój czas właśnie poprzez działania wspomnianej technologii. Wyczekiwanyymi wydarzeniami przez rekonstruktorów są rozmaite imprezy związane z odtwórstwem historycznym. Rekonstrukcje historyczne nie są już ruchem, w który angażuje się wyłącznie bardzo wąskie grono pasjonatów. Stanowią, oprócz ciekawej formy przekazywania historii, atrakcyjny sposób spędzania wolnego czasu. Przyciągające rzesze odbiorców imprezy odtwórcze, mają nie tylko istotny wpływ na kształtowanie wrażliwości historyczno-kulturalnej Polaków, ale i budowanie postaw patriotycznych. Przeprowadzone na potrzeby tej pracy badanie nie miało na celu oceny wartości estetycznych organizowanych imprez rekonstrukcyjnych. Istotna była natomiast analiza funkcjonowania społeczności grup rekonstrukcyjnych, ich rozmiaru i wpływu, jaki wywierają zarówno na odbiorców, jak i samych odtwórców aktywnie w nim uczestniczących.

W swej naturze rekonstrukcja może mieć wiele znaczeń, natomiast w pracy zajmę się omawianiem rekonstrukcji historycznej, która jest zjawiskiem odtwarzania dziedzictwa historycznego poprzez aktywne formy kulturowe. Należą do nich m.in. takie dziedziny jak patriotyzm czy świadomość historyczna. Zjawisko rekonstrukcji historycznej, traktowane jest bardzo często jako niewiele znaczący precedens, ale przecież skupia wiele tysięcy ludzi, zarówno widzów jak i uczestników. W ciągu każdego roku organizowanych jest wiele wydarzeń towarzyszących świętom państwowym, uroczystościom wojskowym czy kościelnym. Znakomita większość z nich urozmaico-

na jest dziś udziałem rekonstruktorów. Wpływ rekonstrukcji historycznej na społeczeństwo dotychczas nie doczekał się szerszego omówienia naukowego. Należy mieć nadzieję, że ta tematyka podjęta zostanie w niedługim czasie i zostanie opracowana.

Głównym celem pracy było badanie wartości i powiązań pomiędzy czynnie działającymi ludźmi zarejestrowanymi w grupach rekonstrukcyjnych oraz indywidualnych osób nie należących do żadnej grupy. Badania przeprowadzono przy pomocy ankiety skierowanej do czynnie zrzeszonych grup na portalu społecznościowym „Facebook”. Dodatkowym czynnikiem dla podjęcia tematu rekonstrukcji jest aktywne uczestnictwo w działaniach środowiska rekonstruktorów autora niniejszej pracy i przynależność do Kurpiowskiej Grupy Rekonstrukcyjnej „OSTOYA”, powstałej w 2018 roku. Założyłem, że istnieje wpływ rekonstrukcji historycznej na świadomość budowania postawy patriotycznej i popularyzację historii.

Literatura dotyczące tego przedmiotu badawczego pracy nie jest zbyt obszerna, a znaczna jej część dostępna jest jedynie w Internecie. Część teoretyczna pracy została poświęcona zagadnieniom rekonstrukcji oraz bezpieczeństwa w działaniu odtwarzania historycznego, natomiast pozostałą, poświęcono wartościom wyznawanym przez rekonstruktorów oraz ich stosunkowi do działalności rekonstruktorskiej.

Metodologia badań

Metodologię można zdefiniować jako naukę o metodach, o tym w jaki sposób prowadzone są badania oraz o wynikach tych badań. Metodologia dotyczy głębokiego aspektu praktycznego. Jej zadaniem jest kategoryzacja wszelkich metod podejmowanych w pracy badawczej, określenie ich dobrych i złych stron w stosunku do określonego przypadku. Metodologia daje oparcie badaczowi w trakcie prowadzenia pracy oraz ma wpływ na sposób interpretowania uzyskanych wyników.

Podstawowym zadaniem jest określenie celu oraz uświadomienie sobie zakresu planowanych przedsięwzięć badawczych. Z uwagi na charakter zjawiska, które opisuję, wyróżniać będę zmienne ilościowe, czyli określać procent respondentów przyznających fakt działań w grupach rekonstrukcyjnych oraz osób uczestniczących (jako indywidualni rekonstruktorzy) w pokazach. Badanie polegało na zweryfikowaniu sposobu przedstawienia i podejścia do reprezentowania historii przez członków grup rekonstrukcyjnych. Przeprowadzona (wysłana) ankieta miała charakter anonimowy. Ankieta została rozpowszechniona i realizowana online za pośrednictwem linku, który został skierowany do grup i stowarzyszeń figurujących na ogólnodostępnym portalu społecznościowym Facebook oraz skierowana do osób indywidualnych zajmujących się tematyką rekonstrukcji. Ankieta została przeprowadzona od czerwca do października 2021 roku. Celem było zbadanie zjawiska rekonstrukcji historycznych w Polsce, w kontekście analizy ruchu odtwórczego jako działania oddolnego na rzecz krzewienia pamięci i zjawiska kultury narodowej. Na badanie składała się analiza specyfiki śro-

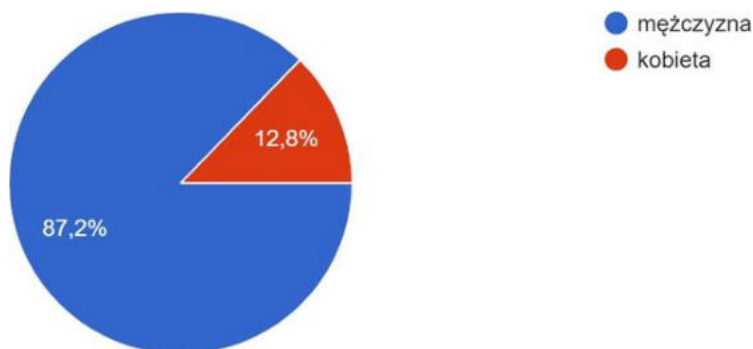
dowiska odtwórców historycznych, działań poświęconych rekonstrukcji, przyczyny ich zainteresowania, motywacji oraz stopień zaangażowania. Metoda ankiety miała na celu wyjaśnienie pewnych zjawisk masowych czy ważniejszych procesów występujących w zbiorowościach grup rekonstrukcyjnych. Metoda ta w swej części pozwala na uzyskanie odpowiedzi na proste pytania zamknięte, w których obiektem badań sondażowych były poglądy badanych, warunki etniczne, opinie, motywy oraz propagowanie historii poprzez działania rekonstrukcyjne jako zjawisko kultury.

Grupa badawcza

Przygotowując się do przeprowadzenia badania, zdecydowałem, aby próbie poddać rekonstruktorów zarejestrowanych w portalach społecznościowych związanych z działaniami rekonstrukcji historycznej. Miało to na celu uzyskanie optymalne skierowanie ankiety i wiarygodnych wyników badań poprzez odniesienie się do większej ilości osób, które reprezentują badane środowisko. Ankieta dla potrzeb pracy składała się z 20 pytań. Badanie objęło kilka grup z portalu społecznościowego, w których łącznie zarejestrowanych jest ponad 7000 członków jako zrzeszonych w grupach mniejszych bądź większych oraz indywidualnie. Na prośbę odpowiedziały 282 osoby. Ankietę przeprowadzono online przy pomocy formularza zbudowanego w aplikacji internetowej.

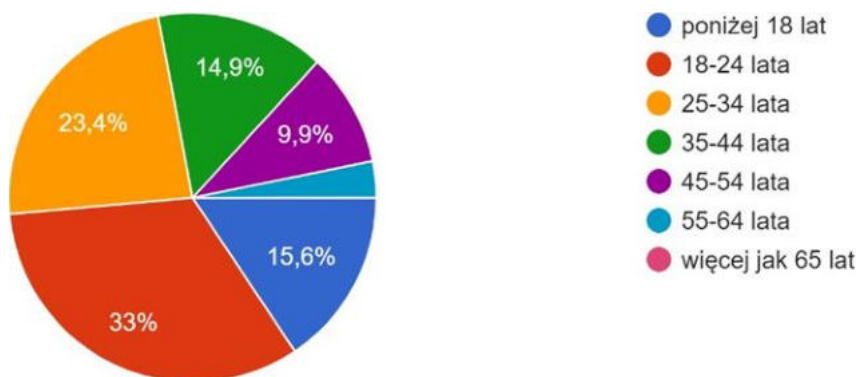
Wyniki badań

Zdecydowaną większość rekonstruktorów stanowią mężczyźni, co – zważywszy na militarny z reguły charakter odtwórstwa historycznego, wydaje się naturalne. Niemniej warto zauważyć, że istotny procent (12,8) badanych stanowiły kobiety.

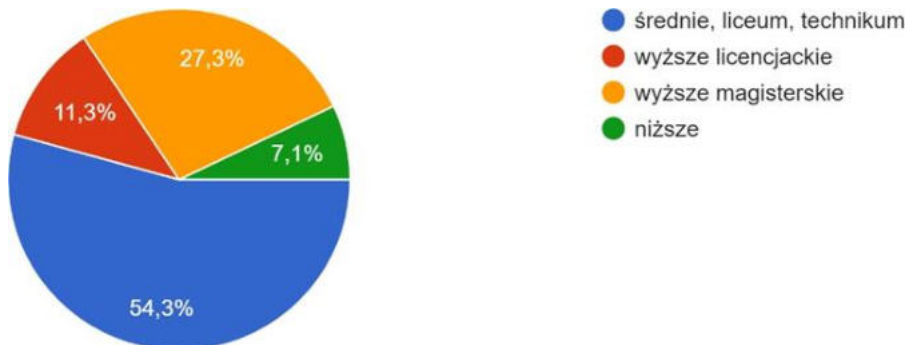
Wykres 1. Płeć rekonstruktorów

Grupa badawcza podzielona została na 7 kategorii wiekowych: od najmłodszych, poniżej 18 roku życia, po tych, którzy przekroczyli 65 rok życia. Spośród 282 udzielonych odpowiedzi, najliczniejszą grupą była ta z zakresu 18-24 lata, stanowiąca prawie jedną trzecią ogólnej liczby udzielających odpowiedzi. Najmniej liczną stanowili członkowie, 55-64 lata. Jak wskazują wyniki, nikt w wieku powyżej 65 roku życia nie uczestniczył w badaniach. W wieku 35-44 lat znajduje się 14,9% badanych osób, kolejno w wieku 45-54 – 9,9%. Reasumując, należy stwierdzić, że wśród rekonstruktorów dominują (72%) osoby młode, do 34 roku życia.

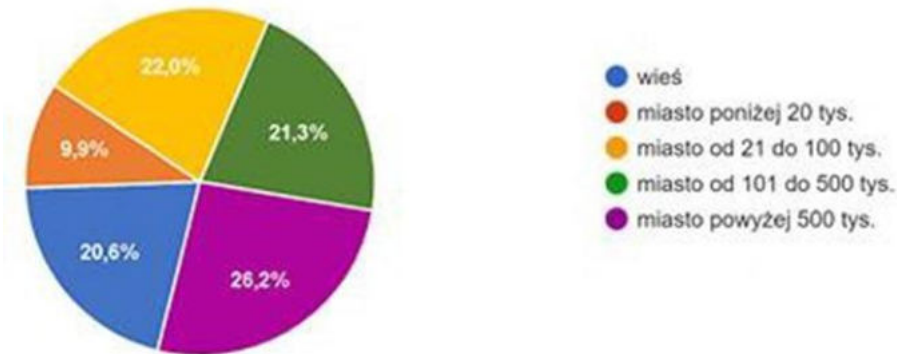
Wykres 2. Wiek rekonstruktorów

Osoby trudniące się rekonstrukcją historyczną posiadają wszystkie typy wykształcenia. Najwięcej, ponad połowa badanych, legitymuje się wykształceniem średnim, a w następnej kolejności: wyższym magisterskim, wyższym licencjackim oraz niższym.

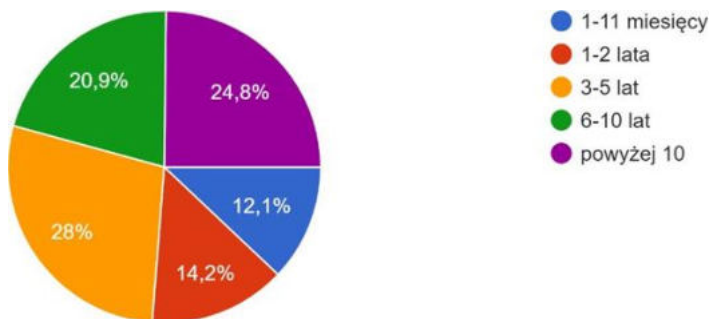
Wykres 3. Wykształcenie rekonstruktorów

Największa liczba osób trudniących się rekonstrukcją zamieszkuje duże miasta powyżej 500 tys. mieszkańców (26,2%). Niewiele mniej miasta od 21 tys. do 100 tys. (22%), miasta o zaludnieniu od 101 tys. do 500 tys. mieszkańców (21,3%) oraz wsie (20,6%). Najmniejszą liczbę reprezentują osoby mieszkające w miastach liczących poniżej 20 tys. mieszkańców (9,9%).

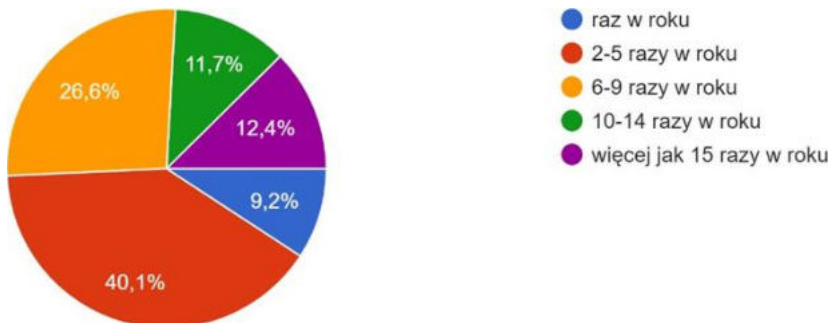
Wykres 4. Miejsce zamieszkania rekonstruktorów

Staż w działalności rekonstruktorskiej podzielony został w ankiecie na pięć kategorii. Najliczniej reprezentowany jest przedział od 3 do 5. Następny okres wskazywał działania jako rekonstruktorów powyżej 10 lat i stanowi w badanej grupie 24,8%. Kilka procent mniej, czyli 20,9% stanowią ankietowani, którzy zadeklarowali działania jako członkowie w przedziale od 6 do 10 lat. Najmniej liczną grupę stanowią osoby, które są członkami od niedawna, czyli od około 11 miesięcy i stanowi to 12,1% osób, natomiast niewiele większą w okresie działania jest grupa, która w przedziale czasu od 1 do 2 lat stanowi 14,2% badanych. Można zatem potwierdzić, że udział w grupach rekonstrukcji historycznej deklaruje od ponad trzech lat aż 73,7% ankietowanych.

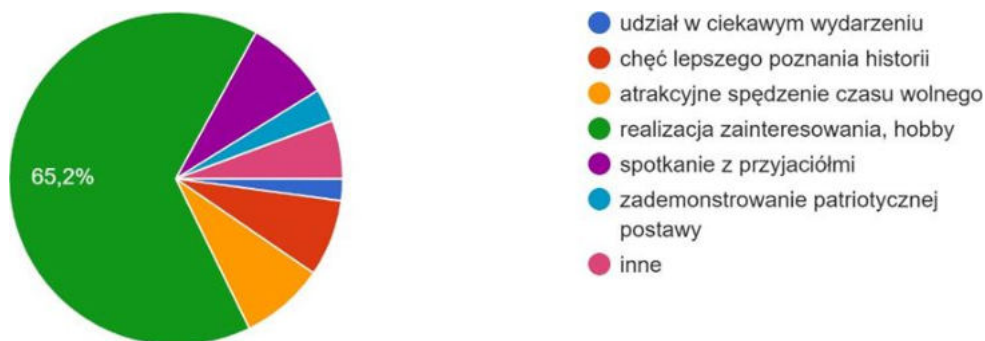
Wykres 5. Staż w działalności rekonstruktorskiej

Członkostwo w grupach rekonstrukcyjnych dla większości ich członków wiąże się z częstym lub bardzo częstym udziałem w wydarzeniach z nimi związanych. Udział w od 2 do 5 eventach w roku deklaruje ponad 40% badanych, natomiast drugą w kolejności jest grupa, która potwierdza udział w od 6 do 9 razy rocznie w działaniach rekonstrukcyjnych. Jak można zauważyć, najmniej liczną, bo około 9% badanych potwierdza tylko jeden udział w roku. Natomiast najwięcej w roku tj. ponad 15 razy bierze udział aż 12,4% rekonstruktorów. Nieznacznie mniej zajmuje przedział udziału 10-14 razy w ciągu roku (11,7%).

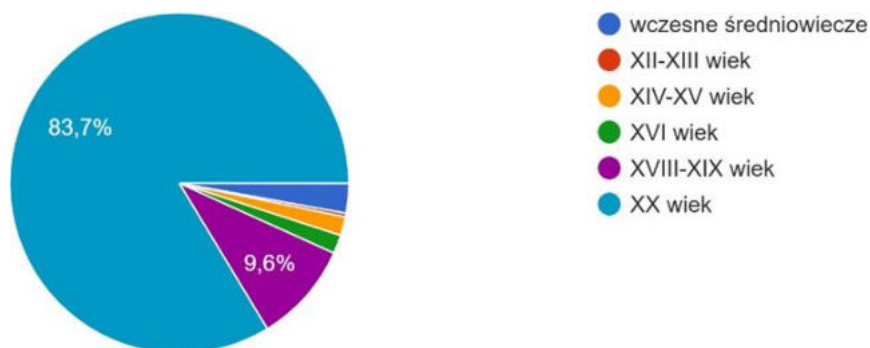
Wykres 6. Częstotliwość udziału w rekonstrukcjach historycznych w ciągu jednego roku

Dla znacznej większości (65,2%) osób rekonstrukcja historyczna to hobby. Innymi bardzo zbliżonymi procentowo powodami są trzy grupy, w których ankietowani deklarują uczestnictwo jako aktywne spędzenie czasu, spotkanie z przyjaciółmi oraz chęć lepszego poznania historii. Pozostałe powody: „zademonstrowanie postawy patriotycznej” czy „udział w ciekawym wydarzeniu” oraz „inne” nie stanowią dużego poparcia wśród osób ankietowanych.

Wykres 7. Powody uczestnictwa w grupach rekonstrukcyjnych

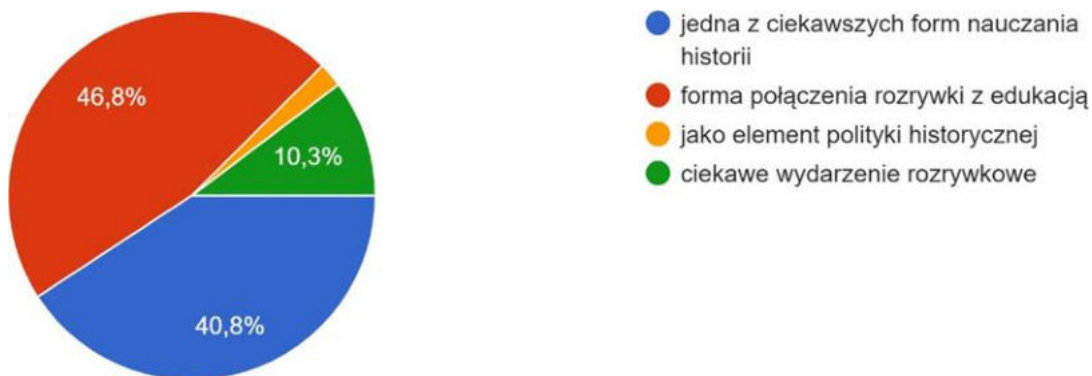
Zdecydowana większość rekonstruktorów, bo aż 83,7%, należy do grup, które rekonstruują okres XX wieku. Następną, ale znacznie mniejszą, tj. 9,6%, okres XVIII-XIX wieku. Wyniki te pokazują, że zdecydowanie najmniej osób zajmuje się wcześniejszymi okresami z kart historii Polski.

Wykres 8. Okres historyczny odtwarzany przez rekonstruktorów

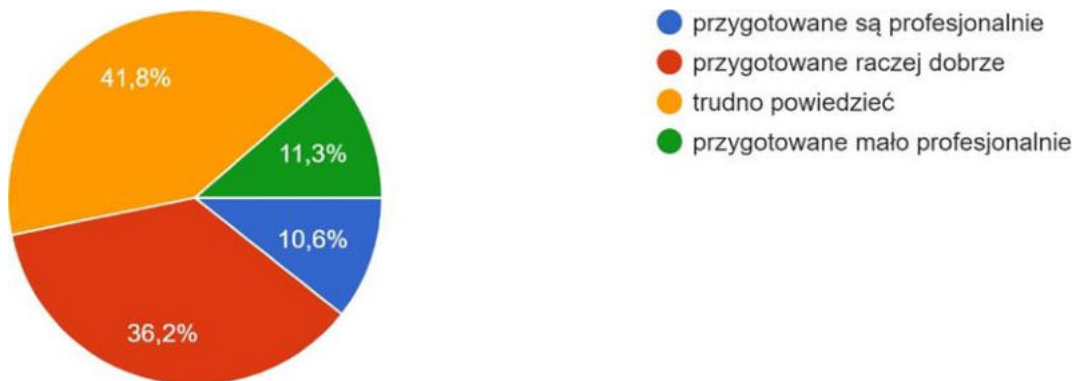

Zwróciłem się do ankietowanych również z pytaniem jak oceniają zjawisko rekonstrukcji historycznej, podając do wyboru cztery możliwości. Najwięcej osób „ze środowiska” (46,8%) uznaje to zjawisko jako świetną formę połączenia rozrywki z edukacją oraz jako jedną z ciekawych form nauczania historii (40,8%). Najmniej osób uważa, że rekonstrukcja jest elementem polityki historycznej. Ponad 10% zaznaczyło, że działania w ramach rekonstrukcji historycznej jest jedynie ciekawym wydarzeniem rozrywkowym.

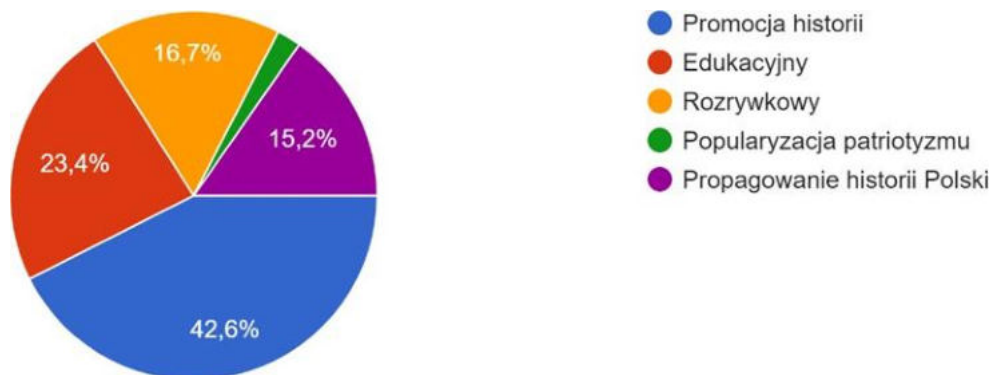
Wykres 9. Ocena rekonstrukcji historycznej w opinii rekonstruktorów

Ciekawe, że przy pytaniu o poziom profesjonalizmu osób zaangażowanych w zjawisko rekonstrukcji historycznej, największą liczbą „rekomatów” (42%) nie potrafiła (nie chciała?) udzielić odpowiedzi. Zaledwie 10,6% uważa, że działania odtwórstwa historycznego są przygotowane profesjonalnie, z drugiej strony drugie tyle (11,3%) określiło przygotowania jako mało profesjonalne. Reszta osób uważa, że przygotowane są „raczej dobrze”.

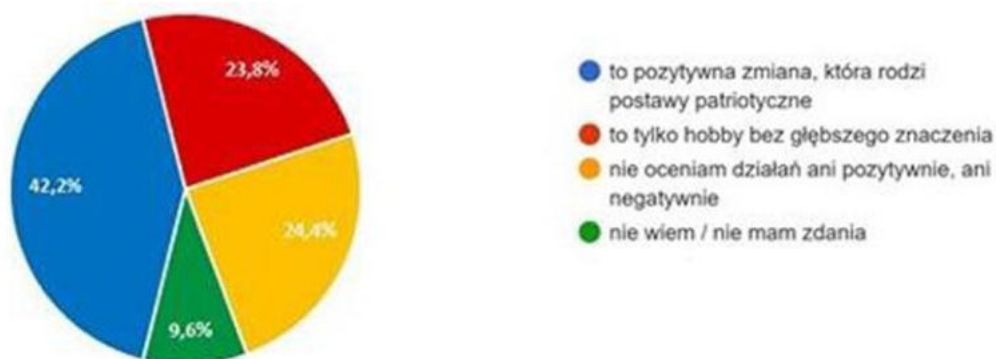
Wykres 10. Profesjonalizm przygotowania wydarzeń rekonstrukcji historycznej w ocenie rekonstruktorów

Promocję historii w ogóle jako swój cel działań w zakresie rekonstrukcji historycznej, wskazuje największa liczba osób (42,6%). Kolejnym powodem (ponad 23% ankietowanych) są działania edukacyjne, a następnymi: rozrywka, propagowanie historii Polski i popularyzacja patriotyzmu.

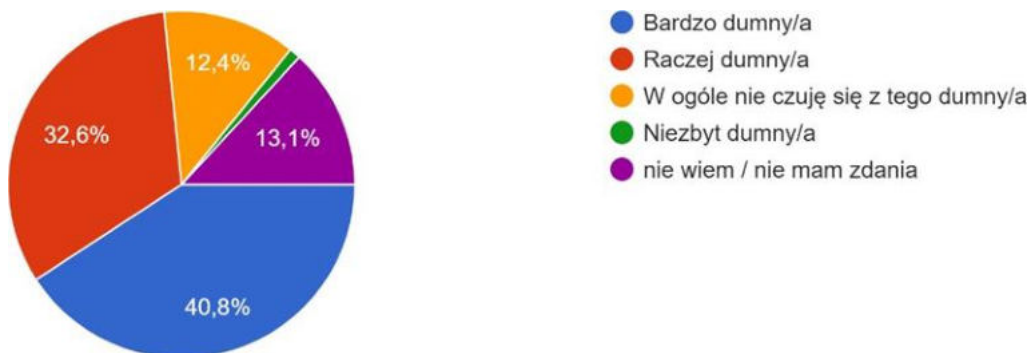
Wykres 11. Cel działań w zakresie rekonstrukcji historycznej w opinii rekonstruktorów

Z drugiej strony zdecydowana większość rekonstruktorów (42,2%) uważa, że działania grup rekonstrukcyjnych budzą pozytywne zmiany, które rodzą postawy patriotyczne. Przyjmują zatem, że choć głównym powodem udziału w zjawisku są inne przyczyny, to ogólny wpływ na postawy patriotyczne są oczywiste, choć stanowią efekt poboczny. Dla niemal 24% jest to jednak jedynie hobby, reszta osób nie wie (9,6%) bądź nie ocenia ani pozytywnie, ani negatywnie takich działań (24,4%).

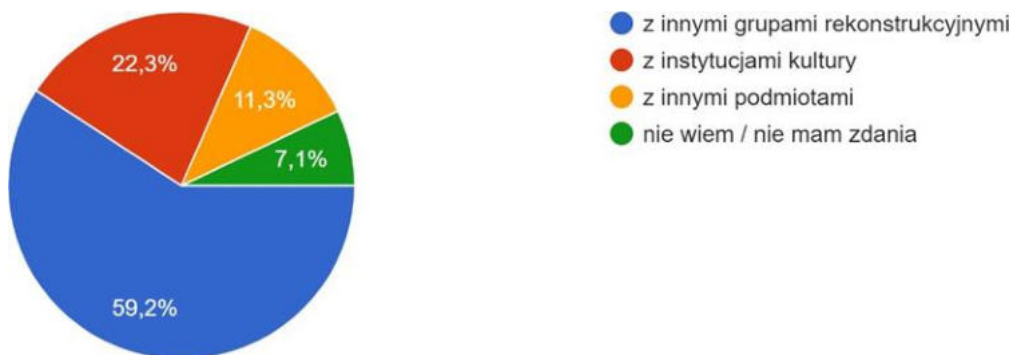
Wykres 12. Ocena efektów działań w grupach rekonstrukcyjnych wg rekonstruktorów

Większość, (blisko 74%) odczuwa dumę z przynależności do grup rekonstrukcyjnych. Jest to zatem działalność, która może stanowić powód do zadowolenia, do pochwalenia się w swoim otoczeniu, a nie tylko hobby skrywane w czterech ścianach domowego zacisza.

Wykres 13. Poczucie dumy z przynależności do grup rekonstrukcyjnych lub realizowania indywidualnego odtwórstwa historycznego

Rekonstruktorzy współpracują najczęściej z innymi grupami odtwórstwa historycznego (niemal 60%) i instytucjami kultury (22,3%).

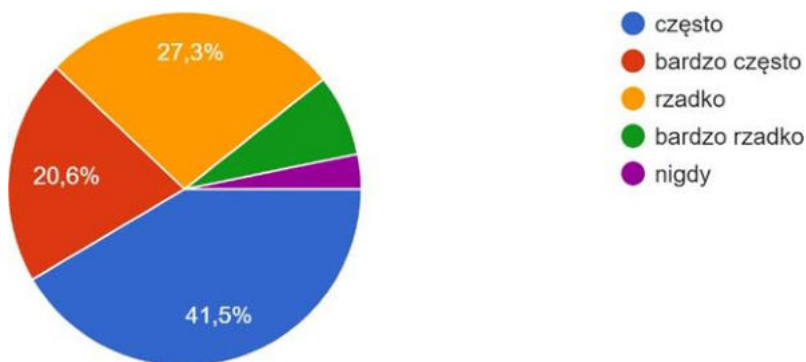
Wykres 14. Kierunki współpracy rekonstruktorów

Dla pojedynczych osób tworzących zjawisko rekonstrukcji historycznej udział w nim ma bardzo duże znaczenie. Ponad 64% zadeklarowało, że stanowi ono jedną z kilku najważniejszych przejawów aktywności w ich życiu. Niemal trzykrotnie mniej zadeklarowało, że ma ono średnie znaczenie. Dla 4% rekonstrukcja to kluczowa sprawa w ich życiu.

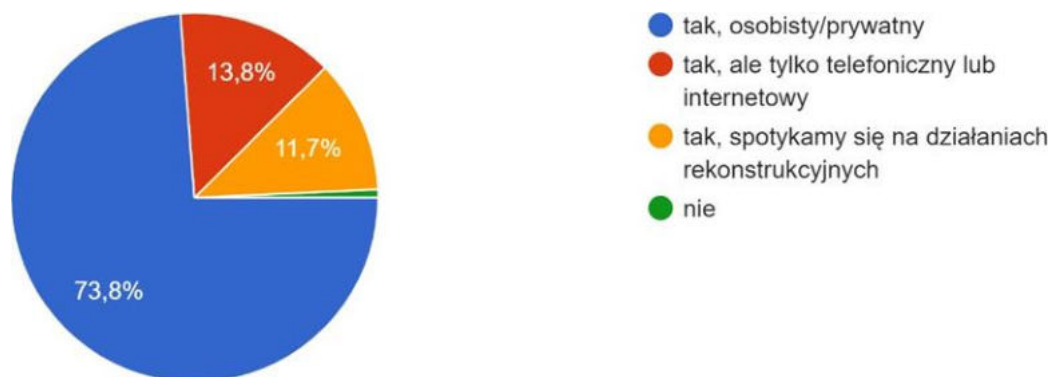
Wykres 15. Znaczenie działalności rekonstrukcyjnej w życiu rekonstruktorów

Z tego też względu często (ponad 60% ankietowanych) zachęcają inne osoby do uprawiania tego hobby. Sporadycznie robi to niemal 30%, a tylko nieco ponad 10% bardzo rzadko lub nigdy.

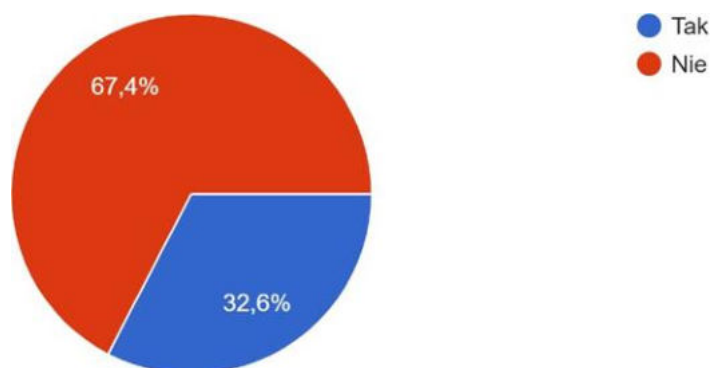
Wykres 16. Udział rekonstruktorów w promowaniu działalności w rekonstrukcji historycznej

Uczestnictwo w zjawisku rekonstrukcji historycznej sprzyja socjalizacji i utrzymywaniu komunikacji społecznej z innymi osobami uprawiającymi tą działalność. Blisko 74% rekonstruktorów podtrzymuje takie kontakty. Dodatkowo blisko 14% osób deklaruje, iż kontakty utrzymywane są, ale mają charakter online lub telefoniczny. Ponad 11% zadeklarowało, iż kontakt z innymi uczestnikami nawiązują tylko w czasie spotkań rekonstruktorskich. Nieutrzymywanie żadnego kontaktu z innymi rekonstruktorami zadeklarowało jedynie 0,7% badanych.

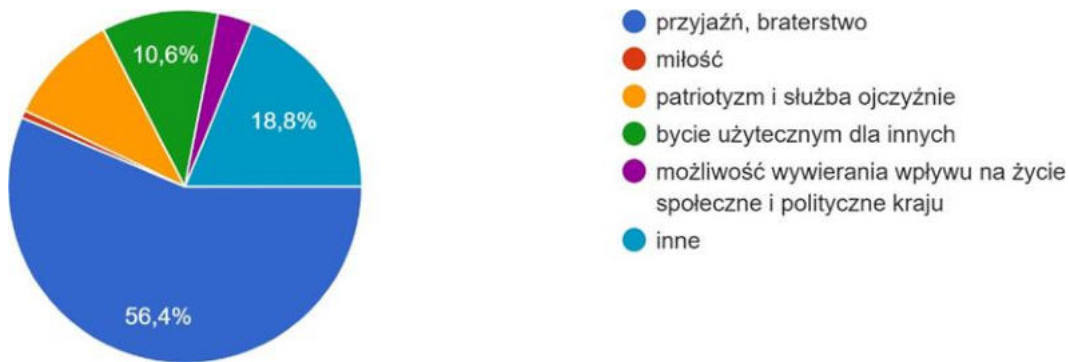
Wykres 17. Intensywność kontaktów rekonstruktorów historycznych

Dla znakomitej większości osób zaangażowanych w zjawisko rekonstrukcji historycznej jest to przedsięwzięcie rodzinne. Blisko 70% ankietowanych uczestniczy w przedsięwzięciach odtwórstwa historycznego wspólnie z żonami i dziećmi. Tylko dla 1/3 są to działania osobiste.

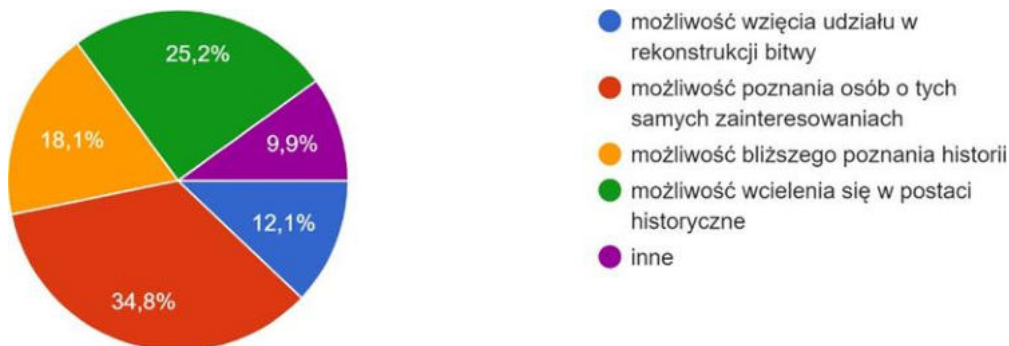
Wykres 18. Zaangażowanie rodzin rekonstruktorów w działania rekonstrukcyjne

Wnikając w system wartości osób zaangażowanych w zjawisko rekonstrukcji historycznej można stwierdzić, że dla ponad połowy (56,4%) największą wartością płynącą z udziału w grupach rekonstrukcyjnych jest przyjaźń i braterstwo. Około 19% podało inną wartość, a 10,6% deklaruje chęć bycia użytecznym dla innych. Kolejnym wskazaniem był patriotyzm i służba ojczyźnie.

Wykres 19. Wartości płynące z uczestnictwa w grupach rekonstrukcyjnych

Być może dlatego głównym powodem zajęcia się rekonstrukcją historyczną była możliwość poznania osób o podobnych zainteresowaniach (35%). Jednak ponad 25% osób wskazało także chęć wcielania się w postaci historyczne oraz chęć bliższego poznania historii (18%).

Wykres 20. Powody zainteresowania się rekonstrukcją historyczną

Reasumując wyniki badania można stwierdzić i scharakteryzować wartości rekonstruktora, który poprzez tych kilka pytań określa swoje podejście do działań i środowiska rekonstrukcji historycznej. Analiza wskazuje jednoznacznie, iż w tym środowisku zdecydowana większość to młodzi mężczyźni w wieku do 34 roku życia posiadający wykształcenie średnie, zamieszkujący teren całej Polski bez przeważającego wskazania miejsca pobytu. Odtwórstwem historii zajmują się od 3 lat i w skali roku występują w działaniach rekonstrukcji minimum 2 razy, nieliczni uczestniczą ponad 15 razy w roku. Motywem zainteresowań jest hobby, a okresem działań rekonstrukcji jest okres XX wieku. Celem w przedstawianiu ożywionej historii w przekonaniu rekonstruktora jest rozrywka połączona z edukacją. Jednak zorganizowanie omawianej rekonstrukcji wymaga profesjonalnego podejścia i z taką oceną zgadza się mało osób, przekonana większość nie potrafi określić przygotowania jakości wydarzenia.

Głównym celem jest promocja historii, która przynosi pozytywną zmianę i rodzi postawy patriotyczne. Działania te rozpierają dumą rekonstruktorów, którzy wspólnie z innymi grupami tworzą obraz rekonstrukcji. Udział w działaniach deklaruje zawsze, często, a nawet bardzo często, duża grupa. Relacje w tym środowisku są bardzo dobre, a większość utrzymuje kontakt nie tylko przy okazji spotkania w działaniach, ale również prywatny. Większość wspólnie z rodziną angażuje się w ten rodzaj zainteresowania, co utwierdza w przekonaniu o braterstwie i przyjaźni wśród osób w grupach rekonstrukcji historycznej oraz o chęci poszerzania znajomości wśród zainteresowanych.

Zakończenie

Rekonstrukcja historyczna oraz wszelkie jej działania są niezwykle ważnym kulturowo zjawiskiem w dzisiejszym społeczeństwie. Dziedzictwo kulturowe ubiegłych pokoleń, jak i tworzenie kultury narodu przez obecne społeczeństwo zdawały się być traktowane niejednokrotnie marginalnie przez byłych decydentów, niemniej jednak, po długim okresie stagnacji w tym zakresie, powstaje coraz więcej lokalnych inicjatyw, grup o działaniu promującym zagadnienia odtwarzania i ożywiania scen historii.

W trakcie prowadzonych badań udało się potwierdzić pozytywny wpływ zjawiska rekonstrukcji historycznej. Poprzez analizę udało się wskazać obszary, w których rekonstruktorzy prowadzą swoją aktywność zarówno edukacyjną, jak i popularyzatorską. Z większości odpowiedzi badanej grupy wynika, iż uważają zjawisko rekonstrukcji historycznej za posiadającą ważny wpływ na życie społeczne. W opinii badanych działania te pozytywnie wpływają na budowanie zjawiska kulturowego, niemal jednogłośnie twierdzą, że jest to dobra forma kultywowania i promocji historii oraz rodzi postawy patriotyczne. Podobnie zdecydowana większość uważa, że celem przedstawiania ożywionej historii jest edukacja. Miejmy nadzieję że w przyszłości działania

rekonstrukcji historycznej jako zjawiska kulturowego, będą miały zapewnione możliwości odtwarzania ożywionej historii, ponieważ w coraz większym stopniu są dostrzegane przez społeczeństwo, zarówno społeczności lokalne jak i społeczność międzynarodową, jako przynoszące społecznie pozytywny aspekt.

Rekonstrukcja historyczna jest istotnym czynnikiem budującym i umacniającym zjawiskiem kultury narodowej, a także ważnym elementem edukacji historycznej. Ruch odtwórstwa historycznego, co nie ulega wątpliwości, wpływa pozytywnie na środowisko i jest dynamiczną i ciekawą formą pedagogiczną. Należy wyrazić przekonanie, że profesjonalne inscenizacje staną się silnym instrumentem do tworzenia mądrego procesu inscenizacji historycznych, poczynając od formowania miłości do małych ojczyzn, po budowę oraz utrwalanie szacunku i docenienia naszej ojczyzny jako wspólnoty dziejowej nas wszystkich.

Jak cytować: Lewandowski, G. (2022). Rekonstrukcja historyczna jako zjawisko kulturowe. *Officina Historiae* 5, 119-134.

© 2022 The Author(s). This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.